Załącznik
do uchwały Nr 21/2021
Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego w Policach
z dnia 2 kwietnia 2021 r.

projekt

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2021 – 2027

POWIAT POLICKI

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP 3

II. DIAGNOZA DOTYCZĄCA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE 4

III. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE 14

IV. CELE PROGRAMU 16

1. CEL STRATEGICZNY 16

2. CELE OPERACYJNE 16

V. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU 35

VI. PODSUMOWANIE 35

I. WSTĘP

Niepełnosprawność dotyka ludzi niezależnie od wieku, statusu społecznego czy materialnego, warunków klimatycznych i ekonomicznych. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym oraz ważnym elementem polityki i pomocy społecznej, skierowanym na minimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021 – 2027, zwany dalej „Programem", stanowi kontynuację kierunków jakie zostały wytyczone w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2015 – 2020. Program jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej Powiatu Polickiego, zwanego dalej „Powiatem", ukierunkowanej na problemy osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Opracowanie i wdrożenie Programu stanowi wykonanie postanowień art. 35 a ust 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.). Program określa działania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych, zmierzające do pełnego, indywidualnego rozwoju i zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach i na każdym etapie życia, gwarantujące pełne uczestnictwo tych osób w życiu społecznym.

Podstawowym założeniem Programu jest tworzenie na terenie Powiatu lokalnego systemu wsparcia, który umożliwi osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym oraz samodzielne i niezależne życie.

Kreowanie lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie zapobiegania niepełnosprawności, łagodzenia jej skutków, rehabilitacji, a także realizacja zadań zmierzających do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym stanowi ważne i obligatoryjne zadanie władz samorządowych. Nie zmniejsza to odpowiedzialności ogółu społeczeństwa, jednostek czy też organizacji, które od lat są partnerami w tworzeniu spójnej i efektywnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych. Konieczne są wspólne działania wszystkich organów administracji centralnej, samorządowej, instytucji pomocy społecznej wraz z instytucjami ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i pracodawców, umożliwiające zapobieganie niepełnosprawności, a także aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Światowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych (The World Programme of Action Disabled Persons) oraz Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (The Standard Rules on the Equqlization of Opportunites for Persons with Disabilities) podkreślają, że niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby.

W Polsce stosowane są co najmniej dwie definicje dotyczące osób niepełnosprawnych. Pierwsza to definicja wynikająca z przepisów prawa i dotycząca prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób niepełnosprawnych. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.) niepełnosprawność określana jest jako stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudniający, ograniczający bądź uniemożliwiający wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ograniczający zdolność do wykonywania pracy zarobkowej. Druga dużo szersza definicja niepełnosprawności stosowana jest w statystyce Głównego Urzędu Statystycznego i ujmuje nie tylko osoby niepełnosprawne prawnie, ale również osoby, które orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadają lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności tzw. niepełnosprawność biologiczna.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011 liczba osób, które zadeklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zaliczenia do zbiorowości osób niepełnosprawnych wynosiła 4.697.500, co stanowiło 12,2% ludności kraju, wobec 14,3% w 2002 r. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet.

Osoby niepełnosprawne to nadal grupa osób zagrożona wykluczeniem społecznym. Grupa ta nie jest jednorodna lecz zróżnicowana pod wieloma względami tj. stopnia i rodzaju niepełnosprawności, wieku, statusu materialnego, poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania. Wśród ludzi niepełnosprawnych wiele jest osób samotnych, uzależnionych od innych. Często żyją oni w trudnych warunkach, stykają się z nietolerancją, ubóstwem. Wszystkie te problemy wskazują na marginalizację osób niepełnosprawnych i utrudniają im pełną integrację ze społeczeństwem.

Problemy osób niepełnosprawnych od lat są jedną z ważniejszych kwestii społecznych. Biorąc pod uwagę zakres zjawiska, niezaprzeczalnym staje się konieczność podejmowania przez państwo, a także instytucje samorządowe i organizacje pozarządowe różnorodnych działań i wysiłków zmierzających do rehabilitacji tych osób oraz eliminowania barier ograniczających bądź utrudniających ich funkcjonowanie w społeczeństwie.

Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności Powiatu. Wszelkie przedsięwzięcia służące rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych są nieodzownym czynnikiem w poprawie warunków ich życia. Oddziaływanie powinno być kierowane zarówno do osób niepełnosprawnych jak i ich rodzin poprzez zapobieganie ich izolacji i marginalizacji. Osiągnąć to można poprzez tworzenie warunków do integracji osób niepełnosprawnych z najbliższym otoczeniem społecznym, przeciwdziałanie izolacji rodzin z osobą niepełnosprawną oraz przygotowanie osób niepełnosprawnych do samodzielnego życia.

II. DIAGNOZA DOTYCZĄCA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE

Podstawowym źródłem informacji o osobach niepełnosprawnych jest Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Policach (PZON). W niniejszym opracowaniu wykorzystano dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku oraz Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN), wykorzystywanego przez powiatowe i wojewódzkie zespoły w procesie orzekania o niepełnosprawności. System ten zawiera szczegółowe dane dotyczące zarówno wydanych orzeczeń tj. ich liczbę, stopnie i przyczyny niepełnosprawności, jak i osób wnioskujących o wydanie orzeczenia tj. płeć, grupy wiekowe, poziom wykształcenia i sytuację zawodową.

Ostatnie pełne dane o rozmiarach niepełnosprawności pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego, który został przeprowadzony w 2011 roku. Według nich ogólna liczba niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu wynosi 7 161 osób, z czego 3855 (53,8%) stanowią kobiety, a 3306 (46,2%) mężczyźni. Znaczna większość osób niepełnosprawnych jest w wieku produkcyjnym (55,4%), następnie w wieku poprodukcyjnym (38%) oraz w wieku przedprodukcyjnym (6,6%). Dane przedstawia tabela 1 oraz wykres 1 i 2.

Tabela 1. Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie

WIEK	KOBIETY		MĘŻCZYŹNI		Ogółem	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Przedprodukcyjny	216	3	260	3,6	476	6,6
Produkcyjny	1 723	24,1	2 238	31,3	3 961	55,4
Poprodukcyjny	1 916	26,7	808	11,3	2 724	38
Ogółem	**3 855**	**53,8**	**3306**	**46,2**	**7 161**	**100**

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny 2011

Wykres 1. Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie według wieku

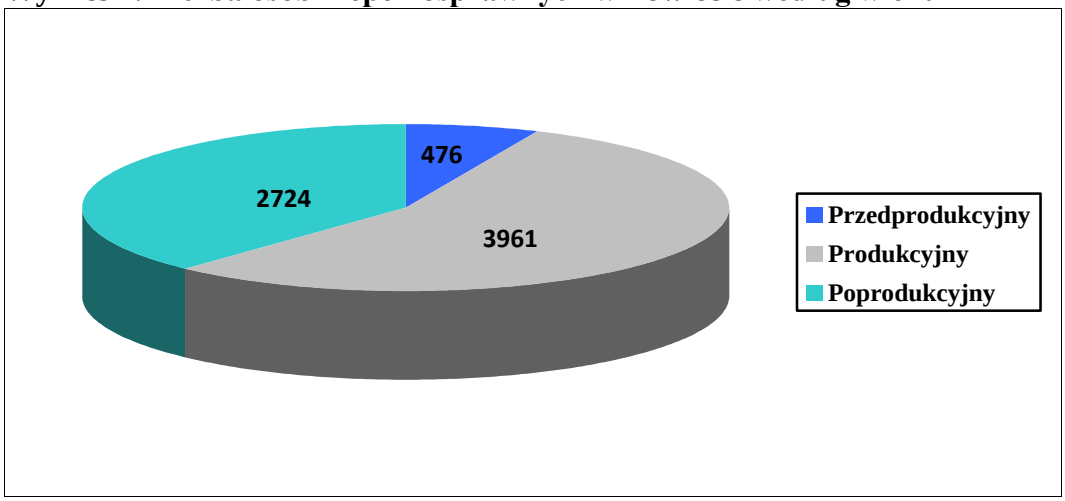

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny 2011

Wykres 2. Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie według płci

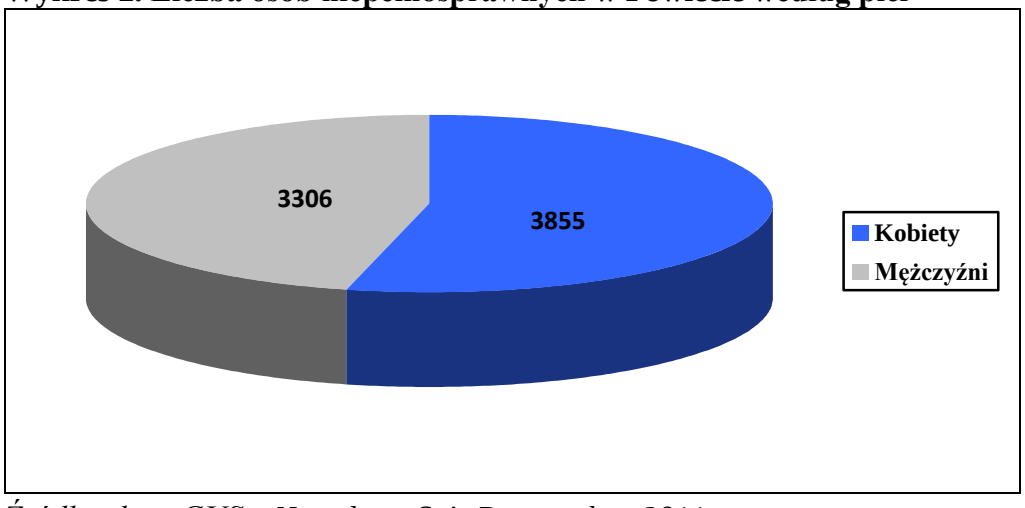

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny 2011

Według danych GUS liczba osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub równoważne to 4 447 osób, co stanowi 62,1% niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu. Natomiast liczba osób biologicznie niepełnosprawnych, które odczuwają brak sprawności organizmu, jednak nie posiadają orzeczenia o niepełnosprawności to 2 714 osób, co stanowi 37,9% niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu. Dane przedstawia tabela 2 i 3 oraz wykres 3.

Tabela 2. Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub równoważne

WIEK	**KOBIETY**	**MĘŻCZYŹNI**	**Ogółem**
	Liczba osób	**Liczba osób**	**Liczba osób**
Przedprodukcyjny	169	214	383
Produkcyjny	1 078	1 581	2 659
Poprodukcyjny	1 001	404	1 405
Ogółem	**2 248**	**2 199**	**4 447**

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny 2011

Tabela 3. Liczba osób biologicznie niepełnosprawnych

WIEK	**KOBIETY**	**MĘŻCZYŹNI**	**Ogółem**
	Liczba osób	**Liczba osób**	**Liczba osób**
Przedprodukcyjny	47	45	92
Produkcyjny	645	658	1 303
Poprodukcyjny	915	404	1 319
Ogółem	**1 607**	**1 107**	**2 714**

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny 2011

Wykres 3. Liczba osób prawnie i biologicznie niepełnosprawnych

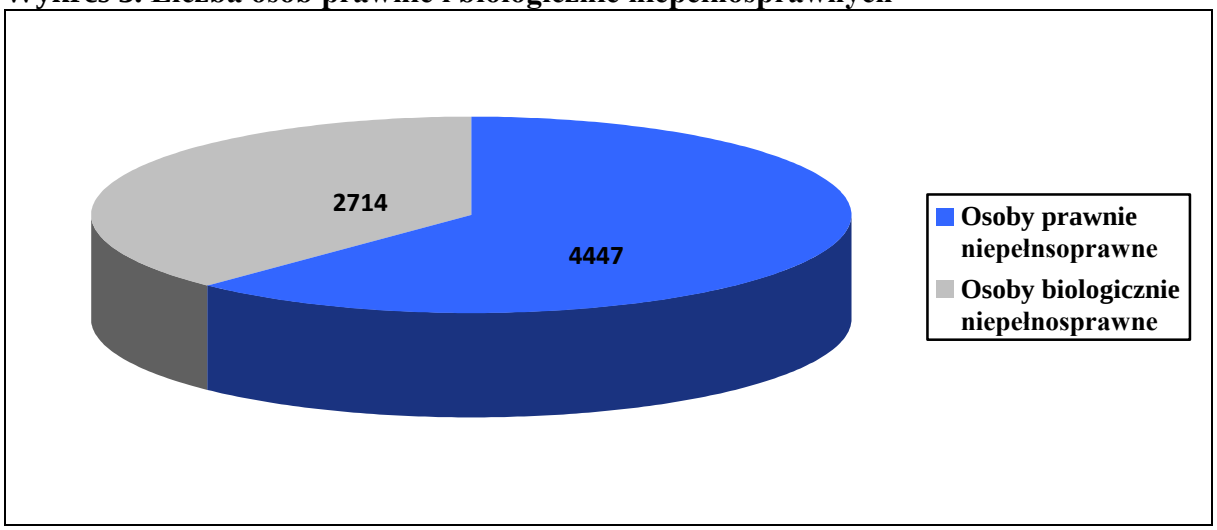

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny 2011

Wśród liczby osób prawnie niepełnosprawnych najwięcej osób posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, następnie znacznym stopniu niepełnosprawności, lekkim stopniu niepełnosprawności oraz niepełnosprawności do 16 roku życia. Dane przedstawia tabela 4 oraz wykres 4.

Tabela 4. Liczba osób prawnie niepełnosprawnych według posiadanego stopnia niepełnosprawności

STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	KOBIETY		MĘŻCZYŹNI		Ogółem	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Znaczny	829	18,65	661	14,86	1490	33,51
Umiarkowany	818	18,40	786	17,67	1604	36,07
Lekki	341	7,67	461	10,36	802	18,03
Nieustalony	108	2,42	103	2,32	211	4,74
Osoby do 16 roku życia	152	3,42	188	4,23	340	7,65
Ogółem	**2 248**	**50,56**	**2 199**	**49,44**	**4 447**	**100**

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny 2011

Wykres 4. Liczba osób prawnie niepełnosprawnych według posiadanego stopnia niepełnosprawności

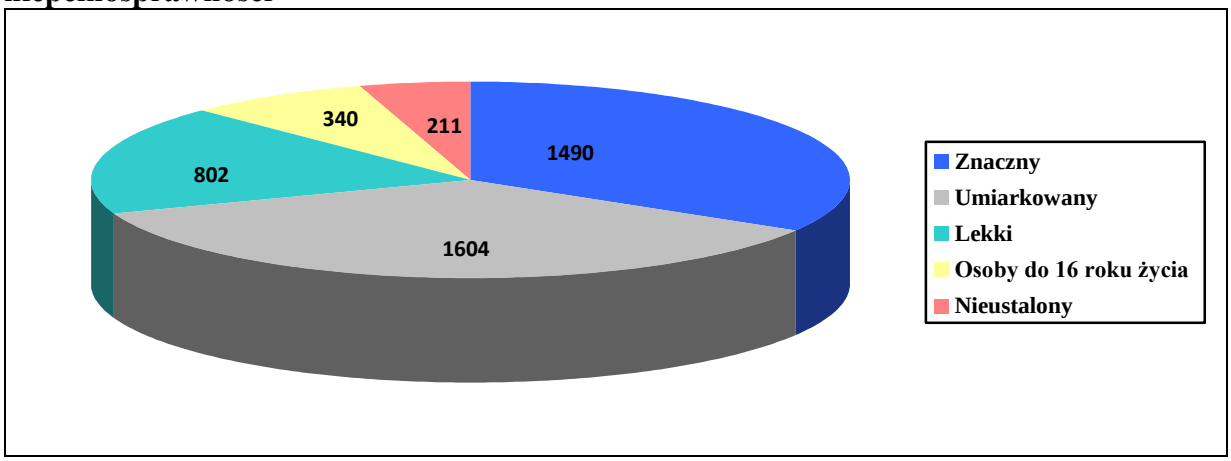

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny 2011

W Powiecie funkcjonuje PZON, do którego zadań należy w szczególności prowadzenie spraw w zakresie:

1) orzekania o niepełnosprawności osób do 16 roku życia;
2) orzekania o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia;
3) orzekania o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o zaliczeniu o inwalidztwie lub niezdolności do pracy;
4) wydawania legitymacji dokumentującej niepełnosprawność osób niepełnosprawnych;
5) wydawania kart parkingowych.

Dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia PZON określa trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki:

a) **znaczny stopień niepełnosprawności** – określa osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
b) **umiarkowany stopień niepełnosprawności** – określa osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
c) **lekki stopień niepełnosprawności** – określa osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

W stosunku do dzieci i młodzieży do 16 roku życia PZON orzeka jedynie o niepełnosprawności osoby bez określenia stopnia. W tym przypadku za niepełnosprawne uważa się osoby, które mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Dane z ostatnich trzech lat wykazują, że w 2019 r. liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności uległa zmniejszeniu o 14% w porównaniu do 2018 r. oraz o 9% w stosunku do 2017 r. Dane przedstawia tabela 5 oraz wykres 5.

Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności w latach 2017 – 2019 z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności

STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	ROK		
	2017	**2018**	**2019**
Znaczny	223	191	188
Umiarkowany	517	519	370
Lekki	64	139	170
Ogółem	**804**	**849**	**728**
Orzeczenia wydane po raz pierwszy	**301**	**342**	**331**

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Wykres 5. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności w latach 2017 – 2019

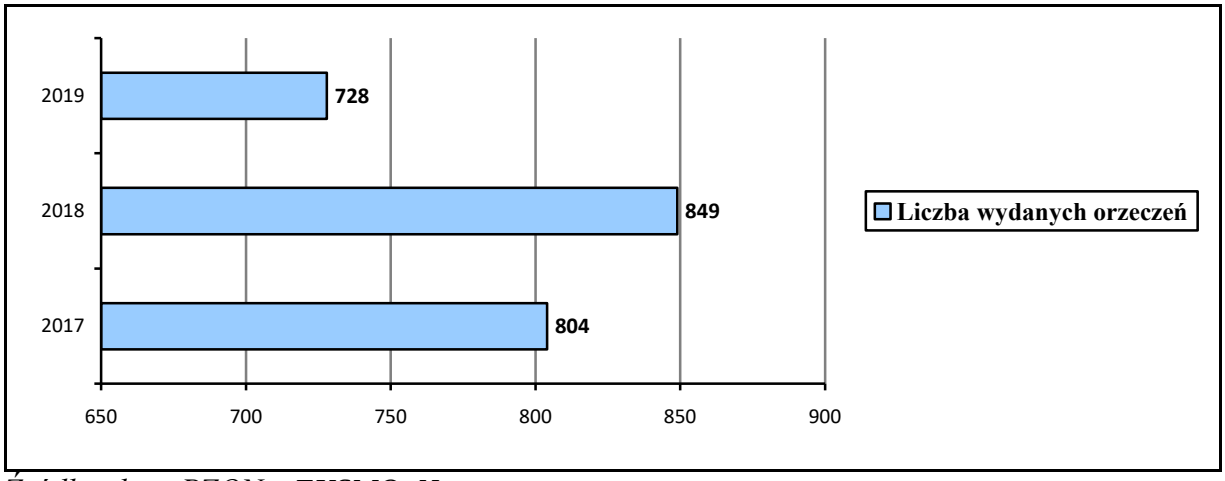

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia uległa zwiększeniu. W 2019 roku wzrost ten wynosił 11% w porównaniu do 2018 roku i 28,5% w porównaniu do 2017 roku. Dane przedstawia tabela 6 i wykres 6.

Tabela 6. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia w latach 2017-2019

	ROK		
	2017	**2018**	**2019**
Niepełnosprawność do 16 roku życia	**84**	**97**	**108**

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Wykres 6. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia w latach 2017 – 2019

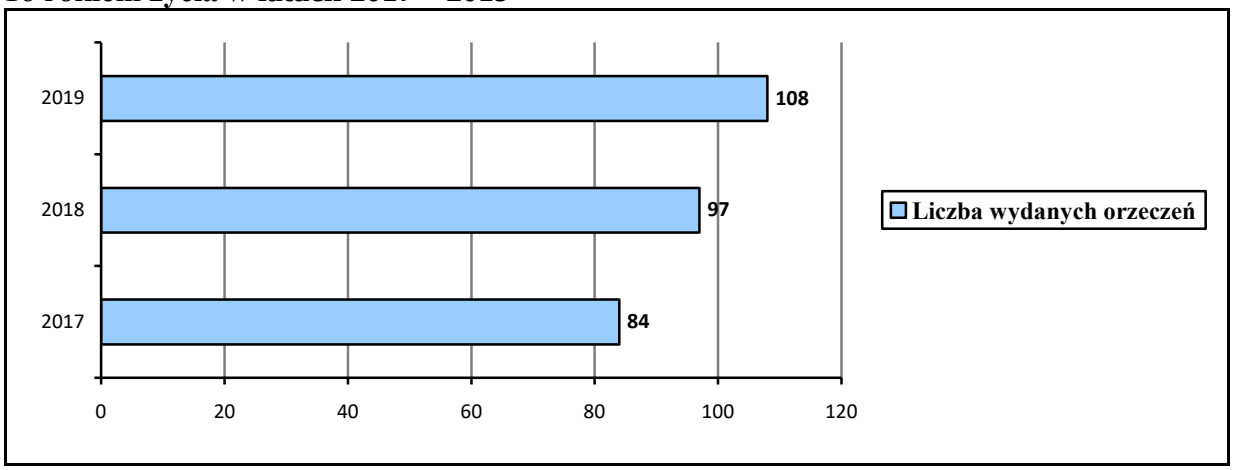

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Analizując dane z ostatnich trzech lat, można zauważyć, iż PZON wydał najwięcej orzeczeń o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Na przestrzeni trzech ostatnich lat stanowią one 53% wszystkich wydanych orzeczeń. Dane przedstawia wykres 7.

Wykres 7. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2017 – 2019 według posiadanego stopnia niepełnosprawności

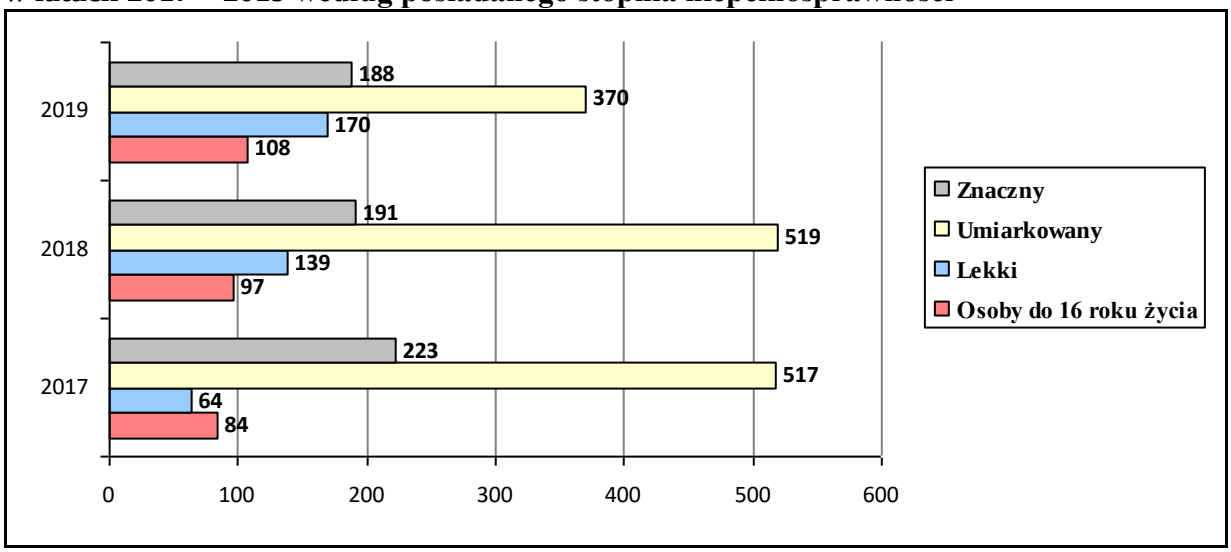

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Porównując dane z trzech ostatnich lat największą liczbę wydanych orzeczeń o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności stanowią orzeczenia wydane dla osób w przedziale wiekowym 61 lat i powyżej. Brak jest natomiast widocznego zróżnicowania w liczbie wydawanych orzeczeń w stosunku do kobiet i mężczyzn. Zdecydowana większość wydanych orzeczeń o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności dotyczy osób biernych zawodowo oraz osób posiadających wykształcenie zasadnicze i średnie. Dane przedstawiają tabele 7 i 8.

Tabela 7. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z uwzględnieniem wieku, płci, zatrudnienia w latach 2017 – 2019

Rok	Ogółem	Wiek				Płeć		Zatrudnienie	
		16-25	26-40	41-60	61 i pow.	Kobieta	Mężczyzna	Tak	Nie
2017	804	68	90	282	364	394	410	181	623
2018	849	75	96	291	387	443	406	199	650
2019	728	68	74	212	374	375	353	156	572

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Tabela 8. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z uwzględnieniem wykształcenia w latach 2017 – 2019

Wykształcenie	ROK		
	2017	**2018**	**2019**
Mniej niż podstawowe	16	17	12
Podstawowe	203	208	199
Zasadnicze	262	260	225
Średnie	236	264	196
Wyższe	87	100	96

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Tabela 9. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności według przyczyny niepełnosprawności w latach 2017 – 2019

Przyczyna niepełnosprawności Osoby po 16 r. życia	ROK			Przyczyna niepełnosprawności Osoby przed 16 r. życia	ROK		
	2017	**2018**	**2019**		**2017**	**2018**	**2019**
01-U upośledzenie umysłowe	15	18	25	01-U upośledzenie umysłowe	4	13	9
02-P choroby psychiczne	60	74	63	02-P choroby psychiczne	3	1	0
03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	26	34	20	03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	3	4	7
04-0 choroby narządu wzroku	17	13	19	04-0 choroby narządu wzroku	2	2	2
05-R upośledzenie narządu ruchu	258	333	238	05-R upośledzenie narządu ruchu	15	23	11
06-E epilepsja	25	15	10	06-E epilepsja	7	3	2
07-S choroby układu oddechowego i krążenia	109	100	74	07-S choroby układu oddechowego i krążenia	3	3	5
08-T choroby układu pokarmowego	40	39	41	08-T choroby układu pokarmowego	1	2	0
09-M choroby układu moczowo-płciowego	52	50	51	09-M choroby układu moczowo-płciowego	3	2	0

10-N choroby neurologiczne	144	115	142	10-N choroby neurologiczne	7	16	19
11-I inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne, choroby układu krwiotwórczego	57	50	42	11-I inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne, choroby układu krwiotwórczego	11	7	17
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	1	8	3	12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	25	21	36

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Jak wykazały dane w tabeli 9 dominującym powodem uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności są choroby narządu ruchu, układu krążenia i oddechowego oraz choroby neurologiczne, co może mieć bezpośredni związek ze stylem i warunkami życia, a także z dostępem do usług ochrony zdrowia i placówek świadczących różne formy rehabilitacji ruchowej. Dane przedstawia wykres 8.

Wykres 8. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności według przyczyny niepełnosprawności w latach 2017 – 2019

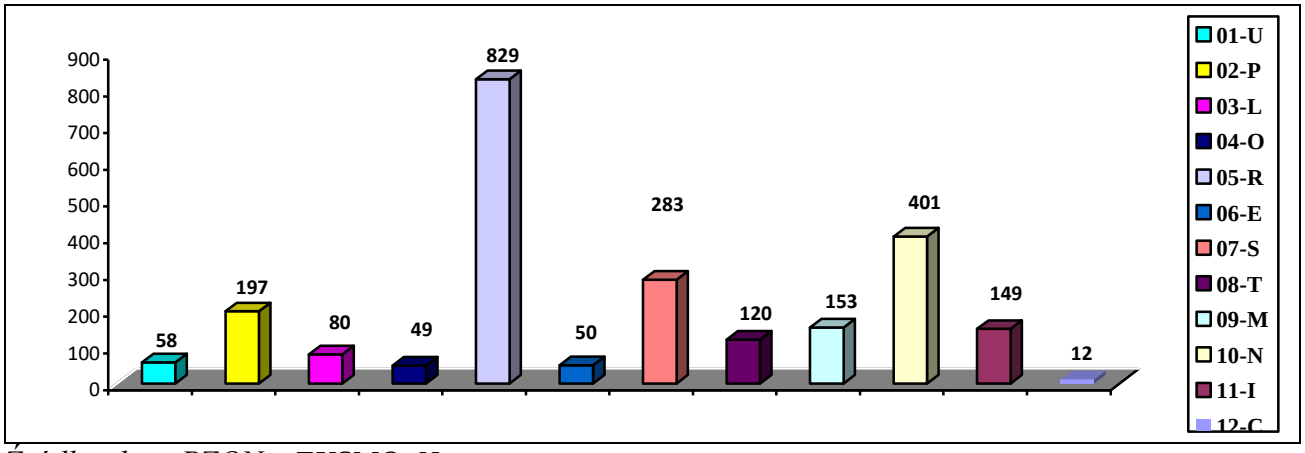

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Najczęstszą przyczyną wydawanych orzeczeń o zaliczeniu do niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia są całościowe zaburzenia rozwojowe, dysfunkcja narządu ruchu oraz choroby neurologiczne. Dane przedstawia wykres 9.

Wykres 9. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia według przyczyny niepełnosprawności w latach 2017 – 2019

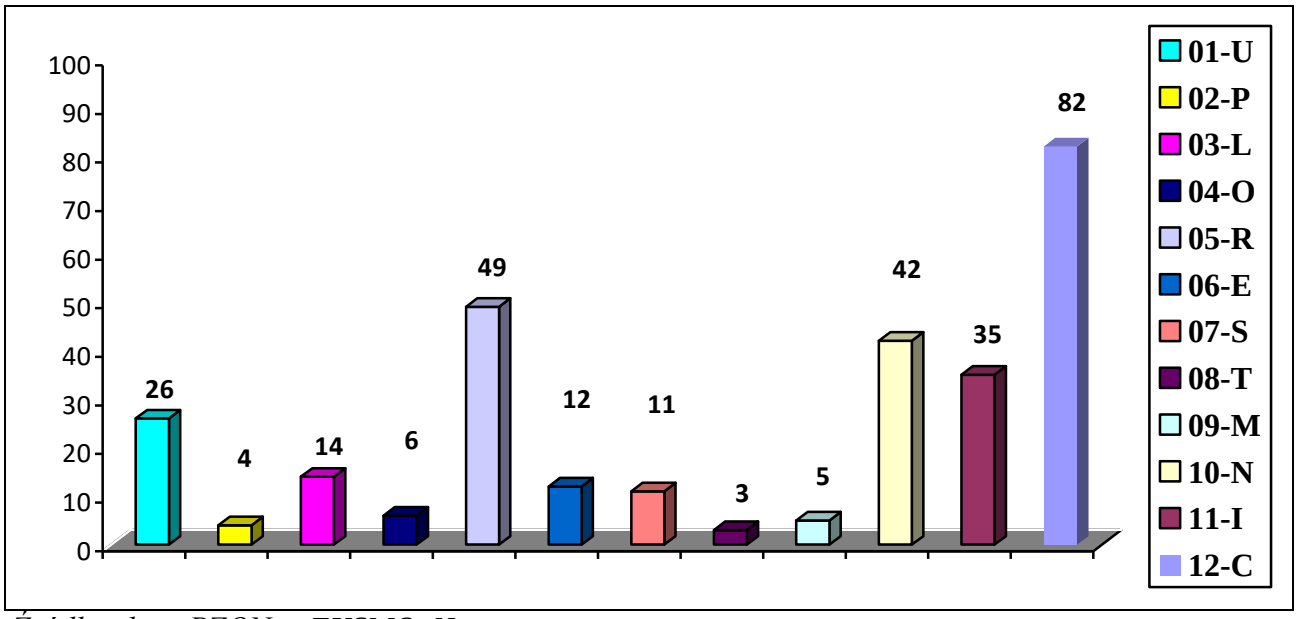

Źródło: dane PZON – EKSMOoN

Dane z ostatnich trzech lat (tabela 10 i wykres 10) wykazują, iż liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych spada. Mimo zmniejszającego się bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością, wciąż potrzebne są działania na rzecz aktywizacji zawodowej tej grupy oraz adaptacji i przełamywania barier ze strony pracodawców. Ważne jest doskonalenie istniejących metod pomocy osobom niepełnosprawnym w skutecznym poruszaniu się na rynku pracy. Dużą wagę należy także przyłożyć do szukania nowych rozwiązań zwiększających zatrudnienie osób niepełnosprawnych, szczególnie na otwartym rynku pracy.

Tabela 10. Osoby bezrobotne znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy

Wyszczególnienie	**Stan na dzień**		
	31.12.2017	**31.12.2018**	**31.12.2019**
Liczba bezrobotnych ogółem:	4022	3823	3740
w tym osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy:			
do 25 roku życia	177	135	121
długotrwale bezrobotne	875	702	610
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	318	265	219
powyżej 50 roku życia	479	414	370
bez kwalifikacji zawodowych	511	426	382
bez doświadczenia zawodowego	478	31	339
bez wykształcenia średniego	886	726	649
niepełnosprawne	**67**	**58**	**47**

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Policach

Wykres 10. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych w latach 2017 – 2019

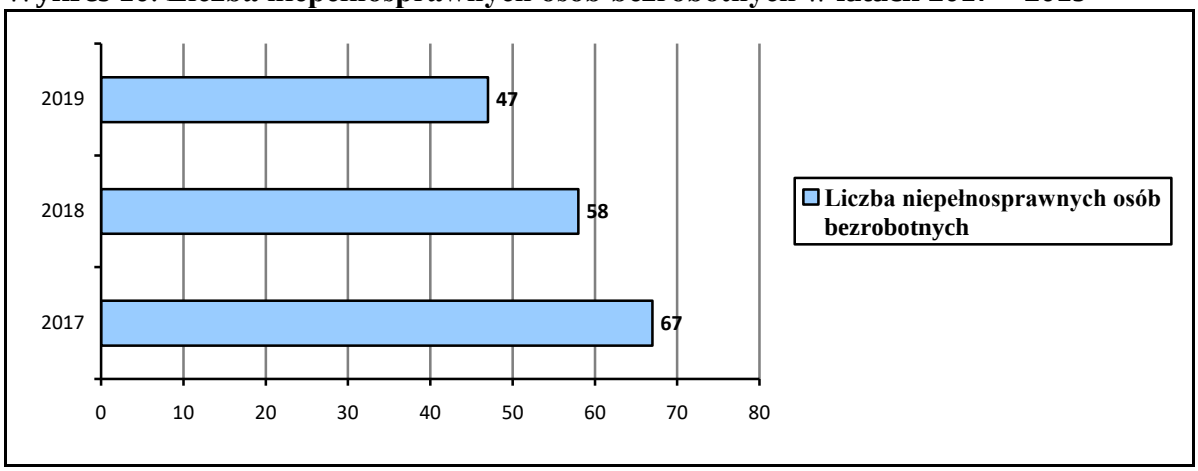

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Policach

III. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE

Organizacje pozarządowe, stanowiące trzeci, obok publicznego i prywatnego, sektor społeczeństwa, są znaczącą częścią każdego efektywnie i demokratycznie funkcjonującego państwa i społeczeństwa. Dostarczają usług obywatelom, nierzadko wypełniając lukę, której nie zapełnia sektor publiczny i rynkowy. Realizują zadania, które wynikają z polityki państwa lub te, których - mimo istniejącego zapotrzebowania - ani podmioty publiczne ani prywatne, zorientowane na zysk, nie podejmują.

Podejmowanie działań, które mają na celu integrację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych wymaga zaangażowania i ścisłej współpracy partnerów sektora publicznego i niepublicznego, w tym organizacji pozarządowych reprezentujących interesy środowiska osób niepełnosprawnych.

Na terenie Powiatu działa wiele instytucji i organizacji, które aktywnie wspierają osoby niepełnosprawne oraz włączają się w proces ich wszechstronnej rehabilitacji.

Organizacje pozarządowe najczęściej tworzą same osoby niepełnosprawne i członkowie ich rodzin. W ramach swoich zadań prowadzą szkolenia, kursy, warsztaty dla osób w wieku aktywności zawodowej, podczas których osoby niepełnosprawne mogą skorzystać z porad doradców zawodowych, instruktorów i pedagogów specjalnych. Organizują grupy wsparcia w trakcie których poruszane są problemy z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne. Organizacje inicjują wiele imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych, rekreacyjnych o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim. Ponadto wiele stowarzyszeń udziela także poradnictwa rehabilitacyjnego i edukacyjnego w zakresie doboru sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i pomocniczego. Osoby niepełnosprawne mogą uzyskać pomoc w redagowaniu podań, pism urzędowych oraz załatwieniu spraw socjalno-bytowych.

INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE	
1.	**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach** ul. Szkolna 2, 72-010 Police
2.	**Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności** ul. Tanowska 8, 72-010 Police
3.	**Powiatowy Urząd Pracy w Policach** ul. Kościuszki 5, 72-010 Police

4.	**Wydział Polityki Społecznej** **Wdział Spraw Obywatelskich** **Wydział Edukacji i Kultury** **w Starostwie Powiatowym w Policach** ul. Tanowska 8, 72-010 Police
5.	**Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach** ul. Siedlecka 2A, 72-010 Police
6.	**Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Warpnie** ul. Kościuszki 3A, 72-022 Nowe Warpno
7.	**Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej** ul. Graniczna 24A, 72-003 Dobra
8.	**Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbaskowie** Rosówek 16, 72-001 Kołbaskowo
9.	**Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Policach** ul. Korczaka 27, 72-010 Police
10.	**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1** **dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo im. Marii Grzegorzewskiej w Policach** ul. Korczaka 53, 72-010 Police
11.	**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Tanowie** ul. Leśna 91, 72-004 Tanowo
12.	**Niepubliczne placówki podstawowej opieki zdrowotnej z poszczególnych gmin Powiatu**
ORGANIZACJE POZARZĄDOWE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GŁÓWNIE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE ***(wg stanu na grudzień 2020 r.)***	
1.	**Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło Terenowe Police** ul. Korczaka 55, 72-010 Police
2.	**Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Policach** ul. Staszica 1, 72-010 Police
3.	**Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Terenowy w Nowym Warpnie Okręg Zachodniopomorskie w Szczecinie** Aleja Papieża Jana Pawła II 42
4.	**Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Nr 2 w Stobnie** Stobno 27, 72-002 Dołuje
5.	**Polski Związek Niewidomych Okręg Zachodniopomorski Koło w Policach** ul. Grunwaldzka 15, 72-010 Police
6.	**Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Nr 15** ul. Bankowa 20, 72-010 Police
7.	**Stowarzyszenie Chorych na Cukrzycę Koło Terenowe Nr 17** ul. Welletów 18, 72-022 Nowe Warpno
8.	**Stowarzyszenie Policki Amazonki** ul. Konopnickiej 2, 72-010 Police
9.	**Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów** ul. Szczecińska 12, 72-004 Tanowo
10.	**Stowarzyszenie Policki Uniwersytet Trzeciego Wieku** ul. Siedlecka 1A, 72-010 Police

11.	**Uczniowski Klub Sportowy „Activ”** ul. Tanowska 14, 72-010 Police
12.	**Integracyjny Uczniowski Klub Pływacki „Wodnik”** ul. Siedlecka 6, 72-010 Police
13.	**Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Amicus”** ul. Korczaka 43, 72-010 Police
14.	**Stowarzyszenie na Rzecz Harmonii Społecznej** ul. Bankowa 11FCH/5, 72-010 Police
15.	**Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Klucz do serc”** ul. Piaskowa 99A/3, 72-010 Police
16.	**Fundacja „Bądźmy Razem z Niepełnosprawnymi” w Tanowie** ul. Leśna 91, 72-004 Tanowo
17.	**Stowarzyszenie Motocyklowe „Sokół” Police** ul. Kresowa 5/3, 72-010 Police adres do korespondencji ul. Bankowa 11D/12, 72-010 Police
18.	**Stowarzyszenie „Lions Club”** ul. Szkolna 2, 72-010 Police
19.	**Fundacja BIOAUTYZM** Ostoja 61/2, 72-005 Przecław
20.	**Fundacja Pomocy Chorym na Zanik Mięśni** ul. Wojska Polskiego 69, 70-478 Szczecin **Punkt konsultacyjny w Policach** ul. Bohaterów Westerplatte 10/2, 72-010 Police tel. 603 619 070

IV. CELE PROGRAMU

1. Cel strategiczny

Celem strategicznym Programu jest zwiększenie możliwości osób niepełnosprawnych oraz wspieranie ich w drodze do niezależności, samodzielności i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

2. Cele operacyjne

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Kształtowanie i rozwijanie pozytywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy w zakresie potrzeb i praw osób niepełnosprawnych.

Sposób postrzegania osób niepełnosprawnych zmienia się, ale nadal niepełnosprawność postrzegana jest stereotypowo, a towarzyszące temu postawy społeczne zwiększają ryzyko wykluczenia osób niepełnosprawnych z wielu sfer życia. Stereotyp sprawia, że u osób niepełnosprawnych akcentuje się ich słabości i ograniczenia. Do negatywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych przyczyniają się m.in.: uczucie litości, nadopiekuńczość, niedocenianie ich, wyolbrzymianie ograniczeń, negatywne nastawienie poznawcze, zwracanie szczególnej uwagi na widoczną niepełnosprawność. Negatywne nastawienie społeczne powoduje zwiększenie się dystansu społecznego, unikanie wzajemnych relacji, blokowanie

osobom niepełnosprawnym dostępu do pewnych form aktywności, a przez to uniemożliwienie im udziału w życiu społecznym i zawodowym.

Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest jednym z ważniejszych zagadnień, bowiem dotyczy zarówno jakości funkcjonowania tych osób, jak i całego społeczeństwa. Postawy te wyznaczają miejsce zajmowane przez osoby niepełnosprawne w społeczeństwie.

Podnoszenie poziomu świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych jest kluczowe dla przełamywania barier społecznych związanych z niepełnosprawnością. To niezbędny element przygotowania lokalnych środowisk do systemowego wsparcia osób niepełnosprawnych i stworzenia warunków uczestnictwa każdego mieszkańca w życiu społecznym i zawodowym. Nie mniej istotne jest pogłębianie wiedzy samych osób niepełnosprawnych dotyczącej ich praw, potrzeb, możliwości oraz wkładu jaki wnoszą w życie społeczne. Tego rodzaju działania sprzyjają integracji społecznej oraz przeciwdziałają marginalizacji i izolacji osób niepełnosprawnych.

2. Zwiększenie dostępu do wczesnej diagnozy i wszechstronnej rehabilitacji umożliwiającej pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Każdy kto staje się niepełnosprawny, zmuszony jest do zmiany sposobu życia i dostosowania się do nowych warunków. Niepełnosprawność nie zamyka drogi do normalnego funkcjonowania w życiu codziennym, jednak je utrudnia. Należy zrobić wszystko, aby wykorzystać istniejące możliwości, zdolności i rozpocząć życie na nowo. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych to zespół kompleksowych działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, edukacyjnych, zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej, możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Dostęp do diagnozy i wszechstronnej rehabilitacji ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiąganie i utrzymanie odpowiedniego poziomu funkcjonowania fizycznego, psychicznego i społecznego. Działania podejmowane w tym zakresie powinny doprowadzić osoby niepełnosprawne do uzyskania największej w miarę możliwości samodzielności, zaradności oraz integracji społecznej. Psychospołeczne potrzeby człowieka niepełnosprawnego, znajdującego się w innej niż dotychczas sytuacji życiowej, spowodowanej chorobą, należy zaspokoić przez kompleksową rehabilitację. Jednym z rodzajów rehabilitacji jest rehabilitacja społeczna, która ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym. Wszelkie działania prowadzone w ramach rehabilitacji społecznej powinny prowadzić do pełnego uczestnictwa osoby niepełnosprawnej w życiu społecznym w takim samym zakresie, jak innych członków społeczeństwa. Celem rehabilitacji społecznej jest możliwie pełne włączenie osoby niepełnosprawnej we wszystkie sfery życia społecznego, aby ta osoba faktycznie była i czuła się wartościowym oraz pożytecznym członkiem społeczeństwa, mogącym korzystać z dóbr i osiągnięć kultury, cywilizacji, jak też mogącym włączyć się w ich tworzenie. Niezbędne w procesie kompleksowej rehabilitacji staje się podejmowanie działań zmierzających do stwarzania osobom niepełnosprawnym możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym, artystycznym, sportowym i rekreacyjnym.

3. **Zapewnienie dostępu do dóbr i usług pozwalających na pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.**

Żyjemy w czasach, w których człowiek musi mierzyć się z różnymi przeciwnościami losu. Każdego dnia borykamy się z trudnymi sytuacjami, które jednych potrafią zmobilizować do działania, innych wprowadzić w stan załamania. Życie, które jest ułożone i spokojne, może zmienić się w jednej chwili, gdy trzeba zmierzyć się z bardzo trudnym przeciwnikiem – niepełnosprawnością. Bycie niepełnosprawnym oznacza nieustanną konfrontację z problemami w codziennym funkcjonowaniu w rodzinie, w pracy, w urzędzie, na ulicy. Trudności życiowe jakie napotykają osoby niepełnosprawne mogą przybierać charakter rozmaitych barier architektonicznych, materialnych, prawnych czy obyczajowych. Należy dążyć do jak największego włączania tych osób w nurt życia społecznego oraz zapewnić im najlepszy rozwój i zaspokoić niezbędne potrzeby życiowe oraz umożliwić funkcjonowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do udzielenia pomocy osobom niepełnosprawnym w dochodzeniu do ich samodzielności, stwarzania możliwości aktywnego życia społecznego i zawodowego. Warunkiem właściwej adaptacji i integracji osób niepełnosprawnych jest ich pełny i aktywny udział w różnych formach życia społecznego.

4. **Zapewnienie równych szans w dostępie do kształcenia osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji.**

Wszystkie osoby niepełnosprawne, niezależnie od charakteru i stopnia niepełnosprawności mają prawo do bezpłatnej oświaty i kształcenia zgodnego z ich preferencjami i możliwościami. Zgodnie ze standardami ONZ: *„państwo powinno brać pod uwagę zasadę równych szans w zakresie edukacji podstawowej, średniej i wyższej, o charakterze integracyjnym dla niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i dorosłych. Państwo powinno zagwarantować, by kształcenie osób niepełnosprawnych stanowiło integralną część systemu oświaty"*.

Edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, ich właściwe wychowanie i przygotowanie do życia jest pierwszym i niezwykle ważnym ogniwem w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży należy umożliwić osiągnięcie jak najwyższego poziomu własnego rozwoju, dlatego należy stworzyć warunki do w miarę samodzielnego uczęszczania do ogólnie dostępnych przedszkoli, szkół podstawowych, ponadpodstawowych i wyższych. Wykształcenie pozwoli osobom niepełnosprawnym osiągnąć jak największą samodzielność ekonomiczną oraz przyczyni się do ich rozwoju społecznego. Ważnym elementem edukacji dzieci i młodzieży jest również podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie umiejętności osób pracujących zawodowo z osobami niepełnosprawnymi. Zgodnie ze współczesnymi tendencjami w pedagogice, rozwój dziecka przebiega najlepiej w środowisku rówieśniczym. Proces dydaktyczno-wychowawczy przebiegający w środowisku rówieśników pełnosprawnych maksymalnie przygotowuje uczniów dotkniętych niepełnosprawnością do życia w społeczeństwie. Również dorosłe osoby niepełnosprawne powinny mieć możliwość zdobywania wykształcenia na poszczególnych poziomach edukacji lub podwyższania swoich kwalifikacji.

Kształcenie i podnoszenie kwalifikacji jest jednym z warunków pełnego, równoprawnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

5. Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie skutkom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych.

Ważnym elementem rehabilitacji kompleksowej osób niepełnosprawnych jest aktywizacja zawodowa. Ma ona na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Populacja osób niepełnosprawnych jest nadal mniej aktywna zawodowo oraz gorzej wykształcona w porównaniu z osobami zdrowymi. Rehabilitacja zawodowa ma ogromne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania psychicznego, społecznego oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Daje osobom niepełnosprawnym nie tylko możliwość samodzielnego utrzymania się, ale także bycia w różnego rodzaju relacjach społecznych i wyjścia z izolacji. U podstaw rehabilitacji zawodowej leżą dwie przesłanki. Pierwsza z nich opiera się na stwierdzeniu, że każda osoba niepełnosprawna zachowuje pewne sprawności i dyspozycje, które po ich kierunkowym rozwinięciu stają się podstawą do podjęcia pracy zawodowej. Druga zakłada, że żadna praca nie wymaga od osoby wszystkich jej sprawności, zarówno psychicznych, fizycznych, jak i społecznych. Osoby niepełnosprawne posiadają wiele sprawności, a często też specjalne uzdolnienia, które mogą stać się podstawą do podjęcia działań przygotowujących je do pracy zawodowej oraz pomyślnego zatrudnienia.

Praca zgodna z kwalifikacjami daje osobom niepełnosprawnym możliwość uczestniczenia w życiu społeczno-gospodarczym, jest gwarantem poczucia własnej wartości, samodzielności materialnej oraz wpływa na ogólne poczucie zadowolenia z życia. Z kolei dla państwa, wyższy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych to mniejsze wydatki na zabezpieczenie socjalne tej grupy osób.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowo planowane zadania, wynikające z realizacji poszczególnych celów operacyjnych, oczekiwane rezultaty oraz wskazane zostały podmioty odpowiedzialne za ich realizację, a także źródła finansowania danego zadania. Realizacja wszystkich planowanych do realizacji zadań ma charakter ciągły.

2.1. Kształtowanie i rozwijanie pozytywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy w zakresie potrzeb i praw osób niepełnosprawnych.

Planowane zadania	**Realizatorzy**	**Źródła finansowania zadania**	**Wskaźnik**	**Wartość wskaźnika (rocznie)**
Kreowanie polityki informacyjnej poprzez rozpowszechnianie aktualnych informacji na temat dostępnych programów i form pomocy dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin, opiekunów poprzez środki masowego przekazu, strony internetowe, informatory, ulotki oraz udostępnianie czasopism, publikacji i broszur.	PCPR, OPS, PUP, Ośrodki, Poradnia	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności PCPR, PUP i Ośrodków, budżety pozostałych realizatorów zadania oraz praca własna wszystkich realizatorów zadania	- liczba rozdanych materiałów informacyjno-promocyjnych - liczba zamieszczonych informacji na stronach www - liczba zamieszczonych informacji w mediach i prasie - liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-promocyjnych	1000 30 5 4

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Prowadzenie przez nauczycieli, pedagogów i psychologów programów edukacyjnych dotyczących problematyki niepełnosprawności dla uczniów szkół ponadpodstawowych.	ZS	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba zrealizowanych programów edukacyjnych dotyczących problematyki niepełnosprawności - liczba uczniów objętych programami edukacyjnymi	1 30
Opracowanie powiatowego kalendarza imprez integracyjnych typu kulturalnego, sportowego oraz edukacyjnego dla dzieci i młodzieży.	Ośrodki, Organizacje	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności Ośrodków oraz budżety pozostałych realizatorów zadania	- liczba opracowanych kalendarzy imprez integracyjnych typu kulturalnego, sportowego oraz edukacyjnego	1
Zapraszanie uczniów szkół masowych do specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz warsztatu terapii zajęciowej na wspólne zajęcia plastyczne i sportowe.	Ośrodki, PSONI	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatorów zadania	- liczba zorganizowanych zajęć plastycznych i sportowych	6
Wspieranie i promowanie twórczości osób niepełnosprawnych poprzez organizowanie wystaw, konkursów, pokazów prac oraz umożliwienie udziału w przeglądach artystycznych.	Ośrodki, Poradnia, PSONI, ZS	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności Ośrodków i Poradni oraz budżety pozostałych realizatorów zadania	- liczba zorganizowanych wystaw, konkursów, pokazów prac - liczba wydarzeń artystycznych, w których uczestniczyły osoby niepełnosprawne	7 12

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Organizowanie imprez integracyjnych typu kulturalnego, sportowego oraz plastycznego z udziałem szkół.	ZS, Ośrodki	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatorów zadania	- liczba zorganizowanych imprez integracyjnych typu kulturalnego, sportowego oraz plastycznego	10
Informowanie osób niepełnosprawnych i ich rodzin o działalności organizacji pozarządowych, które mogą udzielić im wsparcia.	OPS, PCPR, PUP	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności PCPR, praca własna PUP oraz budżety pozostałych realizatorów zadania	---------	---------

Oczekiwane rezultaty:

1) wzrost poziomu świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie swoich praw, posiadanych predyspozycji i możliwości wykorzystania istniejących szans,
2) integracja środowiska osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną,
3) zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych i ich rodzin do informacji w zakresie praw, obowiązków i dostępnych form pomocy związanych z problematyką niepełnosprawności,
4) zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych,
5) pozytywne zmiany w świadomości społecznej w zakresie postrzegania wizerunku osoby niepełnosprawnej i problemów związanych z niepełnosprawnością.

2.2. Zwiększenie dostępu do wczesnej diagnozy i wszechstronnej rehabilitacji umożliwiającej pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Planowane zadania	**Realizatorzy**	**Źródła finansowania zadania**	**Wskaźnik**	**Wartość wskaźnika (rocznie)**
Prowadzenie zajęć Wczesnego Wspomagania Rozwoju.	Poradnia	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba osób objętych zajęciami WWR	30
Prowadzenie diagnozy i terapii metodą A. Tomatisa (metoda audio-psycholingwistyczna).	SOSW Tanowo, Poradnia	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatorów zadania	- liczba osób objętych metodą A. Tomatisa	28
Prowadzenie diagnozy i terapii metodą Biofeedback.	SOSW Tanowo, Poradnia	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatorów zadania	- liczba osób objętych metodą Biofeedback	32
Prowadzenie badań przesiewowych w ramach programu „Widzę, Słyszę, Mówię”.	Poradnia	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba osób objętych badaniami przesiewowymi	150
Prowadzenie badań przesiewowych przy użyciu testu PROLEXIA.	Poradnia	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba osób objętych badaniami przesiewowymi	150
Udzielanie specjalistycznych konsultacji i porad rodzicom, opiekunom dzieci niepełnosprawnych.	Poradnia	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba udzielonych konsultacji i porad	200

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia poprzez udział w konkursach, wycieczkach oraz spektaklach edukacyjnych.	Ośrodki	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatorów zadania	- liczba zorganizowanych wycieczek, konkursów oraz spektakli edukacyjnych - liczba wydarzeń, w których uczestniczyły osoby niepełnosprawne	7 7
Bieżące aktualizowanie bazy danych na temat działalności gminnych placówek służby zdrowia (publicznych i niepublicznych).	PS	Praca własna PS	- liczba wykonanych aktualizacji na temat działalności gminnych placówek służby zdrowia	1
Inicjowanie, we współpracy z Organizacjami działającymi m.in. na rzecz osób niepełnosprawnych, działań w zakresie rehabilitacji, integracji społecznej, promocji i ochrony zdrowia na terenie Powiatu.	PS, Organizacje	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności PS, praca własna PS oraz budżety pozostałych realizatorów zadania	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć w zakresie rehabilitacji, integracji społecznej, promocji i ochrony zdrowia	15

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Skoordynowanie działań zmierzających do pełnego i adekwatnego, w stosunku do rodzaju i stopnia niepełnosprawności, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.	PCPR, OPS	Środki PFRON będące w dyspozycji PCPR oraz budżety pozostałych realizatorów zadania	- liczba osób, które otrzymały pomoc finansową w zakresie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny - liczba złożonych wniosków w zakresie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	150 250
Prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych.	PCPR	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba osób, które skorzystały z wypożyczalni sprzętu	20
Propagowanie turnusów rehabilitacyjnych wśród osób niepełnosprawnych żyjących w izolacji społecznej.	PCPR, Organizacje	Środki PFRON będące w dyspozycji PCPR oraz budżety pozostałych realizatorów zadania	- liczba osób, które uczestniczyły w turnusach rehabilitacyjnych	120
Objęcie terapią zajęciową osoby niepełnosprawne kwalifikujące się do tej formy rehabilitacji.	PSONI	Środki PFRON będące w dyspozycji PCPR oraz budżet Powiatu w części dotyczącej działalności PCPR	- liczba osób objętych terapią zajęciową	40

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Objęcie rehabilitacją społeczną osoby niepełnosprawne w ramach Środowiskowego Domu Samopomocy.	PSONI	Środki przekazywane realizatorowi zadania przez Gminę Police	- liczba osób objętych rehabilitacją społeczną w ramach Środowiskowego Domu Samopomocy	35
Prowadzenie szerokiej rehabilitacji społecznej opartej o sport, rekreację i kulturę.	Organizacje, Ośrodki	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności Ośrodków oraz środki będące w dyspozycji Organizacji	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć opartych o sport, rekreację i kulturę	15

Oczekiwane rezultaty:

1) zwiększenie dostępu do wszechstronnej rehabilitacji zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych z małych miejscowości i terenów wiejskich,
2) adekwatne zaopatrzenie osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
3) wzrost liczby osób niepełnosprawnych prowadzących samodzielnie, niezależne życie społeczne i zawodowe,
4) poprawa sprawności fizycznej i psychicznej osób niepełnosprawnych,
5) zintegrowanie działań różnych podmiotów w zakresie propagowania zdrowego trybu życia wśród osób niepełnosprawnych,

2.3. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług pozwalających na pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Planowane zadania	**Realizatorzy**	**Źródła finansowania zadania**	**Wskaźnik**	**Wartość wskaźnika (rocznie)**
Wspieranie niezależnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością intelektualną w formie mieszkania treningowego.	PSONI	Środki będące w dyspozycji realizatora zadania	- liczba osób objętych wsparciem w ramach mieszkania treningowego	30
Prowadzenie Powiatowego Klubu Samopomocy dla osób po kryzysach psychicznych.	SHS	Środki będące w dyspozycji realizatora zadania	- liczba osób objętych wsparciem w ramach Powiatowego Klubu Samopomocy	20
Prowadzenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu.	OPS	Budżet realizatorów zadania	- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	200
Prowadzenie usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.	PCPR	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba osób objętych usługami asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej	35
Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychologicznego oraz rodzinnego.	PCPR	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba osób, objętych usługami poradnictwa prawnego, psychologicznego oraz rodzinnego	60

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Realizacja pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”.	PCPR	Środki PFRON na realizację programu, będące w dyspozycji PCPR	- liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach programu	35
Prowadzenie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami osoby niepełnosprawnej.	PCPR	Środki PFRON będące w dyspozycji PCPR	- liczba osób, które uzyskały dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	22
Prowadzenie usług specjalistycznego transportu dla osób niepełnosprawnych.	PCPR	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności PCPR/środki zewnętrzne	- liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z usług specjalistycznego transportu - liczba wykonanych przejazdów specjalistycznym transportem	70 400
Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami do usług świadczonych przez Powiat i jego jednostki organizacyjne.	Koordynator do spraw dostępności w Powiecie Polickim	Budżet Powiatu/środki zewnętrzne	---------	---------
Opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu w Policach pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.	Powiatowa Rada	Praca własna realizatora zadania	---------	---------

Oczekiwane rezultaty:

1) polepszenie warunków mieszkaniowych osób niepełnosprawnych,
2) zmniejszenie liczby osób pozostających w domu z powodu barier architektonicznych i komunikacyjnych,
3) zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych prowadzących aktywne i niezależne życie,
4) wzrost liczby obiektów użyteczności publicznej pozbawionych barier.

2.4. Wyrównywanie szans w dostępie do kształcenia osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji.

Planowane zadania	**Realizatorzy**	**Źródła finansowania zadania**	**Wskaźnik**	**Wartość wskaźnika (rocznie)**
Objęcie opieką przedszkolną dzieci niepełnosprawnych.	SOSW dla DNR	Budżet Powiatu w części dotyczącej realizatora zadania	- liczba osób objętych opieką przedszkolną	7
Stosowanie nauczania indywidualnego tylko w przypadkach zaistnienia choroby osoby niepełnosprawnej i na czas określony.	ZS, Ośrodki	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatorów zadania	---------	---------
Orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.	Poradnia	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	---------	---------

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Współpraca pomiędzy szkołami masowymi i szkołami specjalnymi w organizacji wspólnych imprez kulturalnych oraz zawodów sportowych.	Ośrodki, ZS	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatorów zadania	- liczba zorganizowanych imprez kulturalnych oraz zawodów sportowych - liczba przedsięwzięć, w których wzięły udział osoby niepełnosprawne	5 5
Organizowanie cyklicznych szkoleń, konferencji i seminariów dotyczących zagadnień niepełnosprawności dla kadry pedagogicznej szkół masowych w Powiecie.	Ośrodki, Poradnia ZS	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatorów zadania	- liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji i seminariów	2
Propagowanie wśród niepełnosprawnych osób dorosłych możliwości uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym - realizacja pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”.	PCPR, Ośrodki, ZS	Środki PFRON na realizację programu, będące w dyspozycji PCPR	- liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	10

Oczekiwane rezultaty:

1) zapewnienie dostępu osób niepełnosprawnych do kształcenia na wszystkich poziomach edukacji,
2) przygotowanie kadry do kształcenia uwzględniającego specjalne potrzeby dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
3) wzrost liczby dorosłych osób niepełnosprawnych kontynuujących naukę i podwyższających swoje kwalifikacje.

2.5. Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie skutkom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych.

Planowane zadania	**Realizatorzy**	**Źródła finansowania zadania**	**Wskaźnik**	**Wartość wskaźnika (rocznie)**
Prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących zatrudnienia osób niepełnosprawnych.	PUP	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności realizatora zadania	- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych	1
Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych.	PUP	Środki PFRON będące w dyspozycji PUP	- liczba przedsiębiorców, którym udzielono wsparcia	1*
Zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagającemu pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.	PUP	Środki PFRON będące w dyspozycji PUP	- liczba przedsiębiorców, którym udzielono wsparcia	1*
Wsparcie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez udzielanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej lub na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.	PUP	Środki PFRON będące w dyspozycji PUP	- liczba osób, które skorzystały z udzielonego wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej lub na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	1*

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Wsparcie spółdzielni socjalnych poprzez udzielanie jednorazowo środków na utworzenie stanowiska pracy dla skierowanej osoby niepełnosprawnej oraz środków na finansowanie kosztów wynagrodzenia dla zatrudnionej osoby niepełnosprawnej.	PUP	Środki PFRON oraz Funduszu Pracy będące w dyspozycji PUP	- liczba podmiotów, które skorzystały ze wsparcia finansowego	1*
Finansowanie instrumentów rynku pracy, w tym szkoleń, kursów, staży zawodowych, prac interwencyjnych.	PUP	Środki PFRON oraz Funduszu Pracy będące w dyspozycji PUP	- liczba osób, którym udzielono wsparcia finansowego w zakresie szkoleń, kursów, staży zawodowych, prac interwencyjnych	10
Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej.	PUP	Budżet Powiatu w części dotyczącej działalności PUP	---------	---------
Prowadzenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych.	PUP	Środki z Fundusz Pracy będące w dyspozycji PUP oraz praca własna realizatora zadania	- liczba osób objętych pośrednictwem pracy lub poradnictwem zawodowym	15

Planowane zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania zadania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika (rocznie)
Współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych, utworzonych w ramach zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy.	PUP	Praca własna PUP	---------	---------
Rozwijanie i propagowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w systemie telepracy i zatrudnieniu wspomaganym.	PUP	Środki zewnętrzne pozyskane przez realizatora zadania	- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych	1

***** *wartość wskaźnika uzależniona jest od zgłoszonego zapotrzebowania*

Oczekiwane rezultaty:

1) zwiększenie dostępu do informacji na temat możliwości aktywizacji zawodowej,
2) zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz staży zawodowych,
3) polepszenie możliwości podejmowania pracy przez osoby niepełnosprawne na otwartym rynku pracy,
4) zwiększenie świadomości pracodawców w zakresie możliwości i form zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
5) umożliwienie osobom niepełnosprawnym pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.
6) ułatwienie zdobycia i utrzymania zatrudnienia oraz podniesienie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych.

Skróty użyte w powyższej tabeli oznaczają odpowiednio:

1. PS – Wydział Polityki Społecznej w Starostwie Powiatowym w Policach.
2. Ośrodki – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo im. Marii Grzegorzewskiej w Policach, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Tanowie.
3. Organizacje – organizacje pozarządowe działające na terenie Powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych.
4. ZS – Zespół Szkól im. Ignacego Łukasiewicza w Policach.
5. Poradnia – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Policach.
6. PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach.
7. OPS – ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu.
8. Powiatowy Zespół – Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Policach.
9. PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Policach.
10. Placówki poz – niepubliczne placówki podstawowej opieki zdrowotnej z terenu poszczególnych gmin Powiatu.
11. SOSW dla DNR – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo im. Marii Grzegorzewskiej w Policach.
12. SOSW Tanowo – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Tanowie.
13. Powiatowa Rada – Powiatowa Społeczna Rada do spraw Osób Niepełnosprawnych w Policach.
14. Środki PFRON – środki finansowe pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
15. PSONI – Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło Terenowe Police.
16. SHS – Stowarzyszenie na Rzecz Harmonii Społecznej w Policach.

V. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Niezbędnym elementem towarzyszącym wdrażaniu Programu jest jego monitorowanie i coroczna ocena jego realizacji. Systematycznie zbieranie oraz analizowanie ilościowych i jakościowych danych dotyczących poszczególnych zadań realizowanych w ramach celów operacyjnych, pozwoli na bieżące monitorowanie stopnia ich wykonania oraz wprowadzenie ewentualnych zmian. Za prowadzenie monitoringu i ewaluację wszystkich działań realizowanych w ciągu danego roku, odpowiedzialny będzie Koordynator Programu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach. Dane do monitoringu pozyskiwane będą od realizatorów odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych zadań. Natomiast informacja na temat stopnia i sposobu realizacji Programu będzie przekazywana przez Zarząd Powiatu w Policach Radzie Powiatu w Policach w ramach corocznie przedkładanego sprawozdania z realizacji Programu, którego termin złożenia będzie wynikał z planu pracy Rady Powiatu w Policach na dany rok.

VI. PODSUMOWANIE

Osoby niepełnosprawne są beneficjentami wszystkich praw, które przysługują osobom pełnosprawnym. By w odpowiedni sposób pomagać osobom niepełnosprawnym, pozytywnie wpływać na jakość ich życia oraz je wspierać, należy najpierw poznać ich potrzeby i oczekiwania. Udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym powinno opierać się na stosowaniu takich form pomocy, które wykorzystywałyby niezaburzone funkcje i sprawności do wykazania największych możliwości samodzielnego oraz niezależnego życia. Wspieranie osób niepełnosprawnych polegać powinno na uruchamianiu za pomocą odpowiednich środków czynności zastępczych, które ułatwiają życie osobiste i zapewniają stosowny udział w życiu społecznym. Wspierać należy nie tylko samą osobę niepełnosprawną, ale również całą jej rodzinę. W ten sposób odpowiednia pomoc i wsparcie będzie miało wpływ na podniesienie jakości życia. Ogromną rolę w podnoszeniu jakości życia osób niepełnosprawnych odgrywa wszechstronna rehabilitacja i integracja, które przyczyniają się do dobrego funkcjonowania tej grupy osób w społeczeństwie, ich aktywizacji oraz kształtowaniu prawidłowej samooceny.

Obecnie osoby niepełnosprawne starają się być aktywne. Mają coraz większe szanse rozwoju oraz normalnego życia wśród ludzi pełnosprawnych. Odpowiednie wsparcie i pomoc ukierunkowane na indywidualne potrzeby osób o obniżonej sprawności przyczyniają się do podnoszenia jakości życia osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają im samodzielne i niezależne życie.

Program wyznacza kierunki działania lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych. Określa działania różnych instytucji i organizacji wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Zadania realizowane w ramach poszczególnych celów operacyjnych wpłyną na wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, które umożliwią im funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz ograniczą zjawisko wykluczenia społecznego.

Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędna jest współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, mogących wspierać realizację Programu merytorycznie i finansowo.

O końcowym sukcesie i osiągnięciu poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych zadecyduje w dużej mierze charakter współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi lub odpowiedzialnymi za realizację zapisów Programu.